

бізнесу законодавчу базу, а й оптимальні умови оподаткування, адже оподаткування є найважливішим інструментом національної економічної і соціальної політики. Оподаткування в країнах Балтії – одне з найбільш гнучких та м'яких на всій території ЄС. Це зумовлено тим, що на всіх державних рівнях пропагується розвиток малого бізнесу, для якого існує багато пільг та бонусів.

Список використаних джерел:

1. Кіпер А.С., Родіонова Т.А. Роль бізнесу в соціально-економічному розвитку Латвії, Литви та Естонії. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2020. №34. С.109-114. URL: <http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/index.php/34-2020>
2. Подакова В.Є., Бондаревська К.В. Гармонізація системи оподаткування в країнах Європейського Союзу. Причорноморські економічні студії: науковий журнал. 2018. №33. С.36-40. URL: <http://www.bses.in.ua/uk/33-2018>
3. Taxes of Estonia. Ministry of finance Republic of Estonia. URL: <https://www.fin.ee/en/taxes>

УДК 330.311

Кучерява Мар'я Василівна,
к.е.н., завідувач Центру
впровадження результатів фінансово-економічних досліджень,
Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління»,
м. Київ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ДОПУСТИМОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ПІДПРИЄМСТВАМ В УКРАЇНІ

Принципи прозорості та підзвітності використання бюджетних коштів, у тому числі залучених в рамках міжнародної фінансової допомоги, є вихідними для формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень на макrorівні. Саме на цьому наголошують положення Меморандуму про Програму розширеного фінансування між Міжнародним валютним фондом та Україною [1]. Уряд України розпочав наразі роботу над Планом реформ до 2027 року, базу якого становлять сім рекомендацій ЄС, перелік структурних маяків МВФ. Ефективна реалізація наведених рекомендацій залежить від прозорості інформаційного забезпечення оцінки та моніторингу стану виконання реформ та реалізації програм державної підтримки підприємств. Прикладом може слугувати державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» [2], обсяг реалізації якої становить суттєве джерело фіскальних ризиків на думку експертів МВФ.

У 2020 році Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19» від 16.06.2020 року № 692-ІХ (далі – Закон № 692-ІХ) доповнено частину 2 статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 01.07.2014

№ 1555-VII (далі – Закон № 1555-VII) критерієм, що стосується надання допомоги в контексті подолання наслідків пандемії COVID-19 (пункт 9) [3]. Особливі умови воєнного стану також враховані на законодавчому рівні, зокрема з прийняттям Закону України від 01.04.2022 № 2175-IX (далі – Закон № 2175-IX) [4].

Разом із тим, у вітчизняному законодавстві існує ряд прогалин, пов'язаних із забезпеченням транспарентності процесу надання державної допомоги підприємствам. Одним із інструментів посилення прозорості прийняття рішень у цій сфері є розроблення документу, який містить порядок оцінки доцільності державної допомоги, що враховує особливості програм підтримки. Зазначений документ має носити розпорядчий характер та бути затвердженим Кабінетом Міністрів України. Запровадження такого нормативного акту створить умови для уніфікації підходів до оцінки доцільності та допустимості державної допомоги, посилить обґрунтованість ухвалення рішень щодо її надання.

Така практика є поширеною, про що свідчить кращий світовий досвід, зокрема: ЄС; Великобританія (Керівництво для практиків у сфері надання державної допомоги) [5]; Організація з економічного співробітництва та розвитку (Методологічний посібник з оцінки надання державної допомоги) [6].

Враховуючи вищенаведене, доцільно розробити проект Порядку проведення оцінки допустимості державної допомоги на подолання наслідків, спричинених особливо небезпечними інфекційними хворобами (далі – Порядок).

Даний документ повинен бути спрямований на надання допомоги для проведення оцінки допустимості державної допомоги за критерієм 9 частини 2 статті 6 Закону № 1555-VII.

Базовим припущенням при розробці проекту стало те, що доцільним є розширення критеріїв надання допомоги через включення показників, які характеризують резилієнтність діяльності підприємств в умовах невизначеності (пандемія COVID-19; війна в Україні). Дане положення ґрунтується на міжнародному досвіді в частині посилення інформаційного забезпечення прийняття рішень щодо надання державної допомоги даними підприємств стосовно їх стійкості наряду зі специфічними для реалізації кожної програми індикаторами.

Додатковими аргументами на користь розроблення Порядку є такі:

- застосування критеріїв та відповідних показників звітності підприємств, на основі яких можуть бути ухвалені рішення про надання державної фінансової допомоги підприємствам для підтримки їх економічної активності в умовах пандемії COVID-19 та інших зовнішніх обставин непереборного характеру посилює відповідальність надавачів та отримувачів допомоги;
- критерії та відповідні показники сприяють підвищенню транспарентності та підзвітності діяльності органів державної влади як надавачів допомоги через оприлюднення документів про результати оцінювання допустимості та результативності державної допомоги для громадськості;
- створюється інформаційне підґрунтя оцінки ефективності та продуктивності використання державної допомоги.

Застосування запропонованого Порядку створить можливість визначення

допустимості надання державної допомоги підприємствам не лише через призму їх економічної цінності, а й також резилієнтності та внеску у подолання кризових явищ.

Список використаних джерел:

1. IMF. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/06/29/pr23249-ukraine-imf-exec-board-completes-1st-rev-eff-arrangement> (дата звернення: 27.11.2023).
2. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%». URL: <https://5-7-9.gov.ua/> (дата звернення: 27.11.2023).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19: Закон України від 16.06.2020 № 692-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-20/ed20210522#Text> (дата звернення: 27.11.2023).
4. Про внесення зміни до пункту 52 розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень в період дії правового режиму воєнного стану»: Закон України від 01.04.2022 № 2175-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2175-20#Text> (дата звернення: 27.11.2023).
5. BIS (2011). *The State Aid Guide. Guidance for state aid practitioners*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31700/11-1040-state-aid-guide.pdf (дата звернення: 27.11.2023).
6. *Methodological guide on the evaluation of state aid*. URL: https://www.cnmc.es/sites/default/files/2767814_0.pdf (дата звернення: 27.11.2023).

УДК 339.13

Макарчук Оксана Григорівна,

*к.е.н., доцент кафедри статистики та економічного аналізу,
Національний університет біоресурсів і природокористування,
м. Київ, Україна*

Джума Аліса Володимирівна,

*здобувач вищої освіти за спеціальністю «Економіка»,
Національний університет біоресурсів і природокористування,
м. Київ, Україна*

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Аграрний сектор України є однією із найважливіших галузей економіки країни та має ключову роль у формуванні продовольчої безпеки й нарощуванні експортного потенціалу. Так, до початку війни частка сільського господарства у ВВП становила понад 10% та була найвищою серед інших секторів економіки України, а галузь забезпечувала близько 41% загального експорту країни. При цьому впродовж останніх 5 років спостерігалась позитивна динаміка щодо зростання експортного потенціалу й забезпечення продовольством багатьох країн світу.

У результаті розгортання повномасштабної війни РФ в Україні, виникли